

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecká sněmovna

2016

VII. volební období

**Pozměňovací návrh
poslance Jiřího Zlatušky**

k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu,
ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

(k tisku 590/0)

Navrhované změny:

1. Část třetí vládního návrhu zákona uvést v tomto znění:

„ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o vysokých školách

Čl. IV

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění zákona č. 210/2000 Sb., zákona č. 147/2001 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 96/2004 Sb., zákona č. 121/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 473/2004 Sb., zákona č. 562/2004 Sb., zákona č. 342/2005 Sb., zákona č. 552/2005 Sb., zákona č. 161/2006 Sb., zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 310/2006 Sb., zákona č. 624/2006 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 110/2009 Sb., zákona č. 419/2009 Sb., zákona č. 159/2010 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 48/2013 Sb., zákona č. 64/2014 Sb. a zákona č. .../2016 Sb. (senátního tisku č. 193), se mění takto:

1. V § 24 se odstavec 4 zrušuje.

2. V § 54a se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavec 2, který zní:

„(2) Student, který předloží vysoké škole nebo fakultě potvrzení o tom, že je sportovním reprezentantem České republiky ve sportovním odvětví, vydané sportovní organizací zastupující toto sportovní odvětví v České republice, má v souvislosti s touto skutečností právo na úpravy průběhu studia, které studentovi umožní účast na reprezentaci a nezbytnou přípravu.“.

3. V § 70 se doplňuje odstavec 5, který zní:

„(5) Ve věcech uzavírání, rozvazování a změn pracovních poměrů akademických pracovníků působících na fakultě za veřejnou vysokou školu s institucionální akreditací pro oblast nebo oblasti vzdělávání rozhoduje a jedná rektor dané veřejné vysoké školy po předchozím návrhu děkana dané fakulty, jestliže jde o akademické pracovníky, jimiž veřejná vysoká škola dokládá personální zabezpečení činnosti vysoké školy v dané oblasti nebo oblastech vzdělávání.“.

4. V § 70 se za nový odstavec 5 doplňuje odstavec 6, který zní:

„(6) Na výkon výdělečných činností v souběžných pracovních poměrech osoby v těchto pracovních poměrech zaměstnané jako akademického pracovníka nelze použít ustanovení § 304 odst. 3 zákoníku práce, pokud by v případě výkonu práce i pro jiného zaměstnavatele nebo pro více jiných zaměstnavatelů přesáhl celkový součet délky týdenní pracovní doby příslušného akademického pracovníka na dané vysoké škole s délkou týdenní pracovní doby u jiného nebo jiných zaměstnavatelů rozsah týdenní pracovní doby stanovené v § 79 zákoníku práce.“.

Čl. V

Přechodné ustanovení

Na pracovní poměry akademických pracovníků vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se po dobu jednoho roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona nevztahuje ustanovení § 70 odst. 6 zákona č. 111/1998 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.“.

Následující články přečíslovat.

2. V části páté vládního návrhu zákona v **dosavadním článku VI** upravit účinnost zákona (v návaznosti na nový text článku IV) tak, aby ustanovení čl. IV bodu 1 nabylo účinnosti patnáctým dnem po vyhlášení zákona, nejdříve však *prvním dnem čtvrtého kalendářního měsíce následujícího po vyhlášení*.“.

Odůvodnění:

Dosavadní část třetí, obsahující novelu § 54a zákona o vysokých školách, se navrhuje rozšířit o změnu § 24 a 70 zákona o vysokých školách¹⁾.

K článku IV bodu 1 (k novému znění § 24 zákona o vysokých školách)

Z nového § 24 vypouští odstavec 4 o předběžném projednávání personálních záležitostí (zavedený pozměňovacím návrhem p. poslance Svobody k tisku 464), podle kterého sice měly orgány fakulty právo rozhodovat nebo jednat za veřejnou vysokou školu ve věcech pracovněprávních vztahů, zároveň však bylo stanoveno, že orgán fakulty tyto záležitosti předem projednává s rektorem veřejné vysoké školy, pokud se s ním nedohodne na omezení rozsahu takto projednávaných záležitostí.

Vypuštění zmíněného odstavce 4 z § 24 je reflexí situace, že věcně je takové projednávání účelné právě u případů, které řeší úprava v § 70 a pro možnou extenzivnost užití se tedy stává neúčelným resp. nežádoucím.

K článku IV bodu 3 (k doplnění § 70 odst. 5 a 6 zákona o vysokých školách) :

V § 70 doplněné odstavce 5 a 6 směřují k posílení koheze vysoké školy na úrovni sboru jejích akademických pracovníků.

K doplnění odstavce 5 do § 70 zákona o vysokých školách

Odstavec 5 zavádí fakticky společné rozhodování děkana a rektora ve věcech akademických pracovníků fakult, kteří jsou klíčoví pro akreditovanou oblast vzdělávání a kde pracovní poměry těchto pracovníků přímo souvisejí s institucionální akreditací vysoké školy (pokud ji vysoká škola má, jinde se nepoužije), tedy zájmem, který jako zájem instituce zjevně přesahuje její konkrétní součásti. Formálně v těchto věcech rozhoduje rektor, podmíněni návrhem děkana však znamená vzájemnou shodu, či dohodu rektora s děkanem (zřejmě situace nedohody není třeba převahou jedné ze stran řešit: univerzita, na které nebude mezi děkanem a rektorem možná taková dohoda zřejmě bude těžko schopná mít vzhledem k vnitřním rozbrojům institucionální akreditaci). Okruh osob, kterých se takové rozhodování týká, je daným zněním zcela konkrétně vymezen, aby s ním mohlo být takto operováno v zákonném ustanovení týkajícím se práv/povinností s tím spojených. U škol, které nemají institucionální akreditaci nebo u částí škol mimo její působnost se tímto účinnost žádného omezení nezavádí.

Ustanovení se tedy bude týkat pouze akademických pracovníků uvedených v žádosti o institucionální akreditaci nebo o její rozšíření (resp. uvedených v sebehodnotící zprávě popisující a hodnotící naplnění jednotlivých požadavků vyplývajících z příslušných standardů pro akreditace), jimiž bude škola dokládat řádné personální zabezpečení své činnosti.

K doplnění odstavce 6 do zákona o vysokých školách:

Doplňovaný odstavec 6 řeší možnost omezit mezi vysokými školami nekalou konkurenci ve smyslu obecného ustanovení § 304 Zákoníku práce tam, kde se nejedná o rozprostření plného úvazku v rozsahu, který je vzhledem k akademickému pracovníkovi možné považovat za legitimní; povolení je jednorázové obdobně jiným zaměstnáním spadajícím pod omezení § 304 zákoníku práce. Negace výjimky uvedené v § 304 odst. 3 zákoníku práce se týká pouze činností prováděných v rámci pracovního poměru akademického pracovníka – a to tehdy, pokud by součet takovýchto úvazků přesahoval určitý rozsah. Zjevně se v tomto omezení nemůže jednat o nepřípustný zásah do práva získávat prostředky na životní potřeby prací vztazené specificky k praxi tzv. „létajících profesorů“,

protože ve vztahu k jiným zaměstnáním a jiným činnostem je takové omezení v Zákoníku práce zavedeno. Nejedná se ani o omezení obecné svobody bádání a šíření výsledky vědeckého bádání formou pedagogické činnosti, protože je omezena pouze jedna konkrétní forma zaměstnání jako akademického pracovníka, jiné formy takové činnosti za úplaty nebo bez ní nejsou touto úpravou dotčeny. Je při tom nepochybné, že mimo vysoké školy různými formami k omezení souběžného zaměstnání dochází například ve výzkumných odděleních firem, kde by použití argumentace svobody vědeckého bádání k prodeji duševního vlastnictví plynoucího z firemního výzkumu konkurenci, nebo dokonce přímé zaměstnání u konkurence, bylo zjevně absurdní.

Pracovníků s úvazky nepřevyšujícími dohromady jeden celý úvazek se žádné omezení netýká. Důkazní břemeno je na zaměstnavateli, není zde zakotvena žádná neplatnost pracovního poměru a vše je nutno řešit běžnými postupy porušení pracovní kázně, jako u § 304 v zákoníku práce obecně.

Zákoník práce umožňuje v § 304 odst. 3 výkon vědecké a vzdělávací činnosti bez souhlasu zaměstnavatele². Toto oprávnění je neodůvodnitelně široké tam, kde se jedná přímo o působení jako akademický pracovník na jiné vysoké škole, vůči které je takový pracovník nositelem know-how i nositelem kvalifikace, při jejímž uplatnění mohou být vysoké školy k sobě v konkurenčním postavení, jaké předpokládá například umístování vysokých škol a univerzit v národních či mezinárodních žebříčcích nebo obecné ohledy akademického soutěžení, jak je uváděla generace usilující o rozšíření univerzitního vzdělání v českých zemích (viz např. sudba závodění vetknutá v zakládací listinu Masarykovy univerzity jako druhé české univerzity – „... Na paměť tohoto byla listina podepsána a odevzdána prezidentem republiky prvnímu rektoru Masarykovy university JUDr. Karlu Englišovi s přáním, aby universita brněnská žila, mohutněla a kvetla v ušlechtilém závodění se starší sestrou pražskou, aby se stala dílnou duchů i srdcí pro všechny syny a dcery našeho národa toužící po pravém vzdělání a aby vysílala ze svých síní pracovníky nadšené činorodou láskou k národu a prodchnuté vůlí sloužiti zemi a státu, jenž ji vytvořil ...“, navazující na dlouholeté snahy T. G. Masaryka, který již od osmdesátých let 19. století zdůrazňoval potřebu co nejširší konkurence ve vědeckém životě a upozorňoval na fakt, že jediná tehdejší česká univerzita nutně potřebuje ke svému rozvoji konkurentku v národním rámci). S působením akademických pracovníků je spojeno i vytváření duševního vlastnictví vysokoškolských institucí produkovaného ve formě zaměstnaneckých děl, ať již jsou to materiály přímo související s přípravou studijních programů, vyučovaných předmětů nebo výsledků výzkumu vykazovaných vysokými školami podle zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje, a pouze na základě korektních smluvních vztahů mezi příslušnými institucemi, do kterých by spadalo i udílení svolení k souběžným zaměstnaneckým poměrům, lze opodstatnit sdílení takto vytvářeného duševního vlastnictví navzdory činností typu veřejné služby nebo plnění veřejného zájmu ve výuce či výzkumu. Zákoník práce přirozené a žádoucí konkurenční postavení škol vůči sobě pomíjí a touto výjimkou z režimu pro ostatní činnosti fakticky narušuje rovné konkurenční prostředí mezi školami, kde je právě vzdělávací činnost hlavní aktivitou.

Zákon o vysokých školách tuto obecnou výjimku může speciální úpravou vůči obecnému ustanovení v zákoníku práce upravit jinak, v tomto případě omezit, na což výslovně pamatuje odstavec 4 v § 304 zákoníku práce (podle kterého „Ustanovení odstavců 2 a 3 se použijí, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak“). Toto omezení se netýká jiného pracovního postavení než postavení akademického pracovníka.

Stávající stav podporuje praxi „létajících“ učitelů, kteří nedůvodně zmnožují počty vysokých škol v podstatě pouze za účelem dodatečného výdělků pracovníků.

Registr docentů a profesorů je nástrojem evidence takových konfliktů s použitím pro akreditační řízení, neposkytuje však vysokým školám žádné nástroje na ochranu svých zájmů (nepředpokládáme-li mimoprávní postupy nebo nátlak na pracovníky, který je za hranou korektních pracovněprávních vztahů).

Přijetí této změny bude mít pozitivní vliv na omezení inflace počtu vysokých škol tam, kde je jejich existence podložena vícenásobnými pracovními poměry a narušením rovné soutěže mezi konkurenčními školami, kde tito pracovníci působí.

Zákonná úprava, omezující použití výjimky uvedené v § 304 odst. 3 zákoníku práce v případech, kdy by součet úvazků k jednotlivým zaměstnavatelům přesáhl u konkrétního akademického pracovníka jeden plný úvazek (resp. stanovenou týdenní pracovní dobu - 40 hodin týdně), odstraňuje výhradu údajného nerovného postavení různých kategorií pracovníků z hlediska toho, jak je jejich omezení působení u konkurenčního zaměstnavatele stanoveno, které bylo namítáno proti návrhu, který předpokládal zavedení pravidelného ročního povolování takového působení rektory vysokých škol. V souladu s obecnou úpravou, uvedenou v § 304 odst. 1 zákoníku práce, se tímto odstraněním výjimky pro akademické pracovníky se souběžnými většími úvazky podmínky jejich pracovních poměrů vzhledem k jejich působení jako akademických pracovníků na jiných školách stanoví stejně jako pro jiné pracovní činnosti s jednorázovým povolením bez nutnosti žádat pravidelně o jeho obnovení a s obvyklými podmínkami pro odvolání souhlasu (§ 304 odst. 2 zákoníku práce), celkově tedy bez jakéhokoli diskriminačního vymezení vůči akademickým pracovníkům vzhledem k ostatním profesím, i bez dodatečné administrativní zátěže pro rektory resp. zaměstnavatele. Veškeré možné pracovní právní postihy konání v rozporu s omezení vyplývají rovněž z obecných ustanovení zákoníku práce bez jakýchkoli zvláštností nebo nerovností. Zaměstnávajícím vysokým školám se tak dává možnost zamezit situaci, kdy má akademický pracovník bez souhlasu původního zaměstnavatele několik pracovních poměrů, které v součtu činí např. skoro 4 plné pracovní úvazky (tj. skoro 160 hodin týdně), navíc třeba s místem výkonu práce ve vzájemně značně vzdálených městech; opatření přitom není formulováno jako kategorický zákaz, který by znemožňoval v situacích hodných podpory s ohledem na obecný zájem šíření vzdělanosti svolení k souběžnému pracovnímu poměru akademického pracovníka poskytnout.

K článku V (k přechodnému ustanovení k doplnění ust. § 70 odst. 6 zákona o vysokých školách)

Pokud by nebylo ke změně § 70 zákona o vysokých školách přijato žádné přechodné ustanovení, znamenalo by to, že stávající akademičtí pracovníci, kteří by ke dni nabytí účinnosti novely vykonávali vedle činnosti akademického pracovníka také výdělečnou činnost, která je shodná s předmětem činnosti zaměstnavatele, u něhož jsou zaměstnáni, zároveň u jiného zaměstnavatele, by automaticky ze zákona a bez jakéhokoliv odkladu ztratili způsobilost k výkonu pracovní činnosti akademického pracovníka, pokud by součet jejich úvazků v rámci souběžných pracovních poměrů přesáhl jeden plný úvazek, neboť by k uvedenému souběhu neměli předchozí písemný souhlas zaměstnavatele.

V přechodném ustanovení se proto navrhuje působnost nového ustanovení § 70 odst. 6 zákona ve vztahu k dosavadním akademickým pracovníkům se souběžně vykonávanou výdělečnou činností odložit - a to o tři roky.

V průběhu této doby budou moci stávající pracovníci se souběžnými pracovními poměry (s úvazky přesahujícími v součtu 40 hodin týdně) buď získat souhlas zaměstnavatele ve smyslu § 304 odst. 1 zákoníku práce, anebo ukončit pracovní poměr u jiného zaměstnavatele v případě, kdy původní zaměstnavatel k souběhu nedá svolení.

1) V zákonu o vysokých školách bude v § 24 a 70 po novelizaci provedené zákonem, jehož vládní návrh (tisk 464/0), ve znění přijatých pozměňovacích návrhů, Poslanecká sněmovna PČR schválila dne 27. ledna 2016, uvedeno:

„§ 24

Práva fakulty

(1) Orgány fakulty mají právo, nestanoví-li tento zákon jinak, rozhodovat nebo jednat za veřejnou vysokou školu v těchto věcech týkajících se fakulty:

- a) ustavování samosprávných akademických orgánů fakulty,
- b) vnitřní organizace fakulty,
- c) habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem,
- d) nakládání s finančními prostředky přidělenými fakultě,
- e) pracovněprávní vztahy.

(2) Orgány fakulty mají dále právo, nestanoví-li tento zákon jinak, rozhodovat nebo jednat za veřejnou vysokou školu v rozsahu stanoveném statutem veřejné vysoké školy v těchto věcech týkajících se fakulty:

- a) tvorba a uskutečňování studijních programů,
- b) strategické zaměření tvůrčí činnosti,
- c) zahraniční styky a aktivity,
- d) doplňková činnost a nakládání s prostředky získanými z této činnosti.

(3) Orgány fakulty rozhodují v dalších věcech veřejné vysoké školy, pokud jim rozhodování o nich svěří statut veřejné vysoké školy.

~~(4) Záležitosti podle odstavce 1 písm. e) orgán fakulty předem projednává s rektorem veřejné vysoké školy. Rektor a orgán fakulty se mohou dohodnout na omezení rozsahu záležitostí, které jsou takto projednávány.“~~

„§ 70

Akademičtí pracovníci

(1) Akademickými pracovníky jsou ti profesori, docenti, mimořádní profesori, odborní asistenti, asistenti, lektori a vědečtí, výzkumní a vývojoví pracovníci, kteří jsou zaměstnanci vysoké školy vykonávajícími v pracovním poměru podle sjednaného druhu práce jak pedagogickou, tak tvůrčí činnost. Akademičtí pracovníci jsou povinni dbát dobrého jména vysoké školy.

(2) Je-li na vysoké škole zřízeno pracovní místo akademického pracovníka, který je zařazen jako mimořádný profesor, může je zastávat pouze osoba, která srovnatelného postavení s docentem nebo profesorem dosáhla v zahraničí. Takové pracovní místo může zastávat rovněž osoba, která je významným odborníkem, který v dané oblasti vzdělávání působil v praxi alespoň po dobu 20 let. Pracovní místo mimořádného profesora může být zřízeno pouze vysokou školou, která má institucionální akreditaci v dané oblasti vzdělávání, a může být obsazeno po projednání vědeckou radou.

(3) Na výuce se mohou podílet i další odborníci na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr.

(4) Vnitřní předpis vysoké školy stanoví postavení hostujících profesorů a emeritních profesorů.“

2) V § 304 zákoníku práce je uvedeno:

„§ 304

(1) Zaměstnanci mohou vedle svého zaměstnání vykonávaného v pracovněprávním vztahu vykonávat výdělečnou činnost, která je shodná s předmětem činnosti zaměstnavatele, u něhož jsou zaměstnání, jen s jeho předchozím písemným souhlasem.

(2) Jestliže zaměstnavatel souhlas podle odstavce 1 odvolá, musí být odvolání písemné; zaměstnavatel je povinen v něm uvést důvody změny svého rozhodnutí. Zaměstnanec je pak povinen bez zbytečného odkladu výdělečnou činnost skončit způsobem vyplývajícím pro její skončení z příslušných právních předpisů.

(3) Omezení stanovené v odstavci 1 se nevztahuje na výkon vědecké, pedagogické, publicistické, literární a umělecké činnosti.

(4) Ustanovení odstavců 2 a 3 se použijí, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak“.

V Praze 15. 2. 2016

Jiří Zlatuška, v.r.